

TextielMuseum TextielLab

PERSBERICHT

BLACK & WHITE

Symboliek in kunst en design

23 maart 2019 - 1 maart 2020

Wish I had 1 (Zwanenrok), Alet Pilon. Foto: Cord Otting

Kleuren kennen in culturen, religies en geschiedenis een eigen symboliek. Zwart en wit zijn strikt genomen geen kleuren. Licht en donker spelen echter een grote rol in de beeldende kunst en vormgeving en zijn gerelateerd aan uiteenlopende symbolische betekenissen. De tentoonstelling 'BLACK & WHITE | Symboliek in Kunst en Design' laat aan de hand van

werken uit de museumcollectie zien hoe eigentijdse kunstenaars en vormgevers de symbolische betekenis van zwart en wit naar hun hand zetten. Met werk van o.a. John Baldessari, Maria Roosen, Alet Pilon, Marinus Boezem, Bart Hess, Célio Braga, Studio Formafantasma en Felieke van der Leest.

ZWART – WIT

Tegenpolen

Elke kleur ontstaat voor ons oog door de breking van licht. Wit is puur licht en zwart is het gebrek aan licht. Deze twee non-kleuren worden in veel culturen geassocieerd met rituelen omtrent leven en dood. Voor essentiële vragen over identiteit wordt vaak voor de tegenpolen zwart en wit gekozen. In Marinus Boezem's (*1934) installatie *The absence of the artist* (1970), maar ook in het oeuvre van de vroeg gestorven Anna Verwey-Verschuure (1935-1980) worden zwart en wit ingezet om thema's als identiteit, aanwezigheid en afwezigheid aan de orde te stellen. Ook de Amerikaanse kunstenaar John Baldessari (*1931), een belangrijke vertegenwoordiger van de conceptuele kunst, maakt optimaal gebruik van het contrast van zwart op wit in zijn geborduurd gedicht *Gereedschap* (1994-95). Het is een gesprek met de goddelijke schepper, die de mens het paradijs ontnam. In de meer abstracte werken van Lam de Wolf (*1949) en Elke Lutgerink (*1982) verschijnen zwart en wit als elkaars tegenpolen en continuüm.

WIT

Onschuld, zuiverheid, trouw

Wit wordt in veel culturen gezien als de kleur van onschuld en maagdelijkheid, zuiverheid, trouw en vrede. In het Westen geeft witte kleding en decoratie vandaag de dag symbolisch vorm aan vreugdevolle feesten rondom geboorte, doop en bruiloft. De kleur wordt ook gerelateerd aan de vrouw als maagd, moeder en verzorger. In de werken van Regula Maria Müller (*1961), Maria Roosen (*1957), Hinke Schreuders (*1969) en de sieraden van Felieke van der Leest (*1968) vinden deze thema's een speelse en poëtische uitdrukking, maar zij nemen ook vrouwelijke rolpatronen onder de loep.

In veel Afrikaanse en Aziatische culturen, maar ook in het middeleeuwse Europa is de kleur wit verbonden met rouw en de dood. Hier in het Westen kennen we sinds de Renaissance zwart juist als de symbolische kleur van rouw. Miriam Verbeek (*1960) refereert aan deze interculturele verschillen in haar serie rouwsieraden in wit en zwart. Wit staat voor zuiverheid, heiligheid en de eeuwigheid in religies zoals het christendom en de islam. Christian Bastiaans (*1951) sluit met zijn *Madonna of Humility* (2003) uit de serie *Hurt Bodies* aan bij de christelijke betekenis van wit als uitdrukking van reinheid. Met de tere sculptuur opgebouwd uit ijzerdraad en verbandgaas richt hij echter de blik op de kwetsbaarheid van het menselijke bestaan.

Ook kunstenaar Alet Pilon (*1949) tast in haar werk de symbolische connotaties van wit en zwart af en geeft er dikwijls een surreële draai aan. Haar witte *ZT (Zwanenvleugels)* uit 1995 is een sculpturaal stuk dat op de schouder gedragen kan worden. Pilon's werk roept associaties op met het beroemde balletstuk van de stervende zwaan en het noodlot van de mythische Griekse held

Ikarus. Zijn vleugels van zwanenveren, verbonden met bijenwas, smolten toen hij de zon te dicht naderde. Pilon's zwanenvleugels lijken een echo van deze in duigen gevallen droom.

ZWART

Dood, rouw en het verborgene

De associaties die zwart oproept verschillen per cultuur en religie. Associaties met dood, mysterie en de schaduwkanten van de mens – maar ook met macht, adel en aanzien. Werken die subtiel de verborgen sensuele kant van de mens verbeelden zijn van Bart Hess (*1984) en de Braziliaanse kunstenaar Célio Braga (*1963). Bart Hess is voor zijn *Stimulus: cord reflexes, Subject B.M.* (2016) geïnspireerd door de tactiliteit van huid, en specifiek het bewegen van testikels. Deze interactieve installatie ontwikkelde hij deels in het TextielLab van het museum. Célio Braga's objecten uit de *Negros* serie zijn diepzwarte vormen die verwijzen naar processen van dood, rouw en transformatie. Een fascinerende sculptuur die de traditionele verbeelding tart, is de *Zwarte Madonna* (2018) van Alet Pilon: een harige donkere gestalte, half dier, half mens, stoer met haar zwarte handschoenen, boots en holster. Tegelijkertijd houdt zij haar kind teder in haar armen als zinnebeeld van moederlijke zorg.

Laat je vanaf 23 maart 2019 omringen door de serene stilte van de werken in 'BLACK & WHITE I Symboliek in Kunst en Design'.

DOWNLOAD HIER het beeldmateriaal.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie)

Beeldmateriaal beschikbaar via <https://www.textielmuseum.nl/nl/pagina/pers>

Voor meer informatie of interview verzoeken, neem contact op met het Marketing & Communicatie Team.

TextielMuseum, Postbus 4265, 5004 JG TILBURG +31 (0)13 5494 533 / +31 (0) 6 1338 4265

of evelien.platteeuw@textielmuseum.nl

Volg het museum www.textielmuseum.nl

Copyright © 2018, TextielMuseum, All rights reserved.

Adres

TextielMuseum, Goirkestraat 96, 5046 GN Tilburg

[unsubscribe from this list](#) [update subscription preferences](#)

